

Megjegyzések Rasmus Rask finn nyelvtanáról

Habár a híres dán tudós, Rasmus Rask (1787–1832) leginkább az összehasonlító indoeurópai nyelvészet alapjainak lefektetéséről ismert, kutatásai nem csupán az indoeurópai nyelveket ölelték fel: a finn mellett más finnugor nyelveket, főként a számit is tanulmányozta. Tanulmányomban Rask 1818–1819-ben írott, később kiegészítésekkel ellátott dán nyelvű *Utkast-Optegnelser til en Finsk Sproglære* [Vázlatok egy finn nyelvtanhoz] kéziratával foglalkozom. Célom nem Rask finn nyelvtanának szisztematikus bemutatása, hanem a legfontosabb fonológiai, morfofonológiai és morfológiai jellemzők ismertetése, különös tekintettel arra, hogyan viszonyulnak Rask meglátásai finn tanára, Gustaf Renvall nyelvtanához.

Az első fejezet a kézirat létrejöttének a körülményeit mutatja be. A második fejezet a helyesírással és a hangok jelölésével foglalkozik. Az egyik legszembeötlőbb jellemző, hogy a hosszú magánhangzók jelölésére a magyarban használt mellékjeleket javasolja. Rask részletesen, ábécérendben felsorolva ismerteti a finn nyelvben előforduló hangváltozásokat is. A következő fejezet témája a névszóragozás: Rask 13 nyelvtani esettel számol, melyek nagyban hasonlítanak a Renvall által leírtakra. A tanulmány negyedik részét az igeragozás képezi: Renvall nyomán Rask két ragozási rendszert mutat be, ugyanakkor Renvall-lal ellentétben Rask nem latin, hanem dán terminusokat használ. A tanulmány utolsó egységében ismertetem Rask korábbi szerzők munkáira történő utalásait (pl. Strahlman, Vhael, Renvall), valamint művének későbbi hatásait.

Kulcsszavak: Rasmus Rask, Gustaf Renvall, finn nyelvtan.

PETRI LAUERMA